

รายงานวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

Regarding Participation of People to Make a Development Plan
of Bang Phai Sub-District Administration Organization, Mueang
District, Nonthaburi Province

โดย

สุวัฒน์ ไกรสกุล

จุฬาภรณ์ คงรักษักวิน

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปีการศึกษา 2558

ชื่องานวิจัย : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

ชื่อผู้วิจัย : สุวตถิ ไกรสกุล
จุฬารกรณ์ คงรักษักวิน

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ:: 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 370 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว t-test และ One-way ANOVA ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลจากการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ในแต่ละด้านมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่มีอายุ และอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ การศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดทำแผนพัฒนา

Research Title: Regarding Participation of People to Make a Development Plan of Bang Phai Sub-District Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province

Researcher: Suwat Kraisakul
Chutaporn Kongrukkawin

Year: 2017

Abstract

The research on participation of people to make a development plan of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province, has objectives to study and compare levels of participation of people in the area of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province towards the local development plan of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province. The study was divided according to personal status. Sample groups used in the study are people having names in the civil registration in the area of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province, numbering 370 people. The obtained information is used in analysis according to the statistical methods, including percentage, mean, standard deviation, hypothesis test comparing people's participation in making a development plan, dividing according to genders, age, education, occupation and income per month. The researcher analyzed By t-test and one-way ANOVA. The statistical significance is at .05. The research result found that:

1. Participation of people in making of a development plan of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province in each aspect has the overview in much level. Each aspect is considered, the researcher finds that every aspect is in much level.

2. People having different ages and occupations have participation in local development plan of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province in different level. People having different genders, education and income do not have different participation in local development plan of Bang Phai Sub-district Administration Organization, Mueang District, Nonthaburi Province.

Keywords: People's participation, making of a development plan

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องด้วยเพราะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากที่ปรึกษา
งานวิจัย และบุคลากรของศูนย์วิจัยและพัฒนาที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์หลายประการตลอดจน
ขอบคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา และเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาใช้แนวทางในการเรียบเรียงและเขียน
วิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้หากวิจัยเล่มนี้มีคุณประโยชน์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ข้าพเจ้าขอขอบความดีให้แก่บิดา
มารดา ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และวางรากฐานชีวิตให้แก่ข้าพเจ้า แต่หากข้าพเจ้านี้มี
ข้อบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุวัฒน์ ไกรสกุล
จุฬารัตน์ คงรักษ์กวิน
กรกฎาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามการวิจัย.....	2
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
4. สมมติฐานการวิจัย.....	3
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
7. ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย.....	7
2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	19
3. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.....	28
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	40
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	40
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี.....	46
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.....	51
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	58
1. สรุปผลการวิจัย.....	62
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	66
3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	66
4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	74
ประวัติผู้วิจัย	80

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนประชากรแบ่งออกเป็นหมู่บ้าน และจำนวนครัวเรือน ปี พ.ศ. 2558.....	29
2.2	จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2558.....	32
4.1	ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	43
4.2	ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	44
4.3	ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	43
4.4	ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเงินเดือน	44
4.5	ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	45
4.6	ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม.....	46
4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในดำเนินการ.....	46
4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ.....	48
4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์.....	49
4.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	50

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.11	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	52
4.12	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	53
4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.....	54
4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	55
4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	56
4.16	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี.....	27
2.2	แผนที่ตั้งและเขตติดต่อ.....	28
2.3	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล.....	32
2.4	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	39

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและมุ่งที่จะกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากหมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย หมวด 5 ว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และหมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นการกำหนดนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดทิศทางการให้ความสำคัญในการปกครองตนเองโดยจะเห็นได้จากมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น รัฐธรรมนูญได้เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากมาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมก็จะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการ กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลัง ทำให้เกิดความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะไปอย่างรวดเร็ว นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติและตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การ

จัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชย์ การจัดการวิจัยส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว การสังคมสงเคราะห์ การจัดการที่อยู่อาศัยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การรักษาศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดระบบสาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546) จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ และต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด และมีความยั่งยืนมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การที่จะสร้างการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ต้องทราบก่อนว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใดและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคนในพื้นที่และเคยเข้าร่วมประชุมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

2. คำถามการวิจัย

2.1 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี มีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ระดับใด

2.2 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรีที่มีสถานภาพส่วนบุคคล ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

3.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

4. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล 5 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งหมด 11,185 คน ตามทะเบียนราษฎรของตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (ข้อมูลจากสำนักงานทะเบียนอำเภอเมือง นนทบุรี เดือนมีนาคม, 2560)

5.3 ขอบเขตด้านเวลา เดือนมีนาคม 2560 - เดือนพฤษภาคม 2560

5.4 ขอบเขตด้านสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การพัฒนาการมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมหรือสนับสนุน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เสนอปัญหาความต้องการ ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมในการตรวจสอบประเมินผล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น

6.2 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยรูปแบบหนึ่ง มีสภาพเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารเป็นฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดตามขอบเขตการวิจัย คือองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

6.3 ประชาชน หมายถึง ผู้มีรายชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

6.4 การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6.5 การจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง กระบวนการในการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เป็นลำดับสำคัญ เพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการวางแผนพัฒนาเป็นความพยายามขององค์กรของรัฐในการดำเนินงาน การกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การนำไปปฏิบัติ การประสานงาน การควบคุมติดตาม ประเมินผล

6.6 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การตัดสินใจ การเข้าร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมในการประเมินผลอย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมนั้น ๆ

6.7 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจการค้นหาคำตอบที่ต้องการกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือก การตัดสินใจเลือก ทางเลือก และการวางแผนเพื่อนำทางเลือกการพัฒนาภาคปฏิบัติ

6.8 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงานและการมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือผลที่เกิดกับประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนา

6.9 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมผลประโยชน์ ด้านวัตถุความต้องการขั้นพื้นฐาน ผลประโยชน์ด้านสังคม คุณภาพชีวิต คุณภาพของบริการความพึงพอใจและผลประโยชน์ด้านบุคคล ความรู้สึกในคุณค่าในตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความรู้สึกว่าคุณภาพมีประสิทธิภาพ

6.10 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณการแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบายวางแผนโครงการกิจกรรมการพัฒนา

7. ประโยชน์ของงานวิจัย

7.1 ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง นนทบุรี

7.2 ให้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

7.3 นำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยมีการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.2 ความหมายและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.3 หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.4 ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.6 ผลหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.2 ประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.3 องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.5 ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
3. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

1.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) แผนนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

1.1) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

1.2) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) แผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

2.1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2.2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

2.3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

2.4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

2.5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

3) การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติว่า มาตรา 249 ภายใต้อำนาจมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามวิธีการและรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน

มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้

มาตรา 253 ในการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติว่า มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควรและในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ความหมายและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิลเลียม (Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎาวรางกุล, 2550: 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อรรถัย ก๊กผล (2552: 17-19) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ โดยหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว ตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาของชุมชนควรเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้ (1) เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ (2) ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร และจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เป้าหมายอย่างไร และควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง (3) ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไรใช้

งบประมาณมากน้อยเพียงใดจะจัดหางบประมาณมาจากที่ใดและใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา (4) ร่วมดำเนินงาน ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง (5) ร่วมกันติดตามประเมินผล ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรค และร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานหรือภารกิจ ดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย (6) ร่วมรับผลประโยชน์ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนแล้วย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจ ไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัสดุสิ่งของ แต่อาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540: 93) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาตนเอง รวมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับ แสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปของบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ

เมธี จันทจักรุภรณ์ และ สุธิดา รัตนวานิชย์พันธ์ (2541: 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527: 18) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อ

ตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อตัวเองและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ ดังที่ปรารถนาไว้

ประพันธ์ วรรณบวร (2543: 42-58) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งถึงการติดตาม และประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 5) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรในส่วนของตนต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้ (1) ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา (2) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมพัฒนา

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540: 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมลงมือ ปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล

สถาบันพระปกเกล้า (2556: 10) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐได้เข้ามารับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้มีโอกาสมาแสดงความคิดเห็น แสดงความห่วงกังวลต่อแนวทางการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการตัดสินใจของผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งรวมไปถึงการมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ร่วมตัดสินใจ รับผลจากการตัดสินใจ ให้การปรึกษาหารือ และร่วมกันประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในที่นี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นพื้นฐานในวิถีทางประชาธิปไตยที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้การมีส่วนร่วมยังรวมไปถึงการมาร่วมกันคิดถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน มาร่วมกันออกแบบอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชนเอง ผู้ที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องหรือเข้ามามีส่วนร่วม คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นองค์กรทางสังคมของพลเมืองที่เรียกว่าภาคประชาสังคม (Civil Society) เช่น กลุ่มชมรม องค์กรสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ฯลฯ (ควรพิจารณาว่าผู้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นได้ครอบคลุมประชาชนทุกภาคส่วน รวมเพศหญิง เพศชาย เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

จากที่ได้กล่าวมาสรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นถือเป็นกระบวนการที่อยู่คู่กับการปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นระดับการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ประชาชนจึงสามารถเข้าใจประเด็นปัญหา และเห็นประโยชน์ได้เสียโดยรวมของท้องถิ่นได้ชัดเจน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หลายระดับ ด้วยการรับรู้ คิด ตัดสินใจ รับผิดชอบ และตรวจสอบ เพื่อให้การบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากที่สุด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครอง ที่กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง และเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

1.3 หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน (สถาบันพระปกเกล้า, 2556: 10)

1.3.1 เปิดใจให้กว้างรับฟังข้อมูลจากกันและกัน

1.3.2 ทุกคนมีความคิดและในการคิดร่วมกันนั้นมีคุณค่ามากกว่าสิ่งอื่น “ทุกความคิดมีคุณค่า” ที่จะทำให้ชุมชนของเราพัฒนาได้อย่างยั่งยืน คือ ทุกคนจะอยู่ดีกินดี จึงต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม

1.3.3 ทุกคนมีอิสรภาพในการมีส่วนร่วมไม่ถูกบังคับ

1.3.4 ทุกคนต้องสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและช่วยสร้างโอกาสให้เขามีความสามารถในการเข้าร่วมได้

1.3.5 ทุกคนเสมอภาคกันในการแสดงความคิดเห็นไม่มีใครมีอำนาจเหนือใครเพราะ “ต่างก็เป็นหุ้นส่วนทางความคิด” เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน

1.3.6 ทุกคนมีจิตสาธารณะที่จะมามีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชน

1.4 ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจำแนกจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังที่ได้กล่าวมาแล้วสามารถจำแนกได้ 5 ระดับ ตามที่สมาคมนานาชาติว่าด้วยการมีส่วนร่วมสาธารณะ (International ASSociation for Public Participation: IAPP) ได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมโดยอาศัยสิทธิในการมีส่วนร่วมเป็นเกณฑ์ได้ 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชน การปรึกษาหารือ ความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจให้แก่ประชาชน ดังนี้ (ทศพล สมพงษ์, 2555: 66-68)

1.4.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน (Inform) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Public

information) นั้นประชาชนย่อมมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องแสดงรายละเอียดให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งประชาชนจะต้องรับทราบข้อมูลก่อนการดำเนินการนั้น ๆ เช่น เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชี้แจงรายละเอียดของโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าว เป็นต้น (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546: 45) ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการสื่อสารระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร ที่ช่วยในการทำความเข้าใจปัญหา ทางเลือก โอกาส และแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เช่น การตรากฎหมาย การเวนคืนที่ดิน การชี้แจงงบประมาณ การแถลงนโยบายที่รัฐจะดำเนินการ ให้ประชาชนรับทราบ เป็นต้น เนื่องจากประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของรัฐ ดังนี้ เพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้อำนาจดุลพินิจปฏิเสธสิทธิดังกล่าวของประชาชน ฉะนั้นรัฐต้องเปิดเผยและกระทำอย่างทั่วถึง ถูกต้องเที่ยงตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแสดงนิทรรศการ การทำหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการใช้สื่ออื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหอกระจายข่าว เป็นต้น

1.4.2 การปรึกษาหารือ (Consult) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจกันระหว่างรัฐและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือกำหนดประเด็นและข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและสะท้อนความต้องการของประชาชน การปรึกษาหารือจึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและความคิดเห็นในสิ่งที่รัฐจะดำเนินการต่อไป (ทศพล สมพงษ์, 2555: 66-67) ตัวอย่างการมีส่วนร่วมโดยการปรึกษาหารือ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การเปิดเวทีสาธารณะ การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) จึงเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมโดยการปรึกษาหารือในรูปแบบต่าง ๆ นี้ เป็นการเปิดรับข้อมูลจากประชาชน เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบในเรื่องนั้น ๆ ก่อนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดและให้ทราบถึงข้อดีข้อเสียอย่างชัดเจน โดยผลของการรับฟังความคิดเห็นย่อมขึ้นอยู่กับประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียงหรือไม่เป็นสำคัญ (คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545: 51)

1.4.3 ความสัมพันธ์ (Involve) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับความสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ โดยประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำงานร่วมกับรัฐ เพื่อเป็นกระบวนการหนึ่งที่สร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนว่าการดำเนินงานของรัฐ ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นการดำเนินงานที่เกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (ทศพล สมพงษ์, 2555: 67) เช่น การ

ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ สำหรับการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น (Initiative) นั้น เห็นได้ว่าเป็นกลไกที่ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของตนเอง ในการแสดงเจตนารมณ์หรือความต้องการผ่านทางข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติ (อรทัย ก๊กผล และคณะ, 2552: 29)

1.4.4 ความร่วมมือ (Collaboration) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับความร่วมมือ ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และการเข้าร่วมเป็นประชาคมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น เหมาะสำหรับการพิจารณาในประเด็นที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เพื่อให้การแก้ปัญหา วางแผน การตัดสินใจ การพัฒนา และการดำเนินการเกิดขึ้นจากความร่วมมือของประชาชนกับรัฐในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน (ทศพล สมพงษ์, 2555: 67-68) โดยที่ประชาชนและรัฐมีอำนาจเท่าเทียมกัน โดยการใช้คณะที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหา หรือการประชุมวางแผนแบบ มีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการซึ่งมีที่มาจากประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับนี้ (คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545: 52) ได้แก่

1) การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Planning) ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำกิจการใด ๆ ของท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า มีกระบวนการ วิธีการ และแนวปฏิบัติ เพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจ ในรูปของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการส่งเสริมแผนพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการตรวจสอบแผนพัฒนาท้องถิ่น (ชัยพร ชมกุล, 2552: 35)

2) การเข้าร่วมเป็นประชาคมท้องถิ่น (Civil Society) เป็นการเมืองที่ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งประชาคมท้องถิ่นอาจมีส่วนร่วมโดยทางตรงหรือทางอ้อมในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย และใช้อำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันทรัพยากรในท้องถิ่น ดังนี้ ประชาคมท้องถิ่นจึงเป็นกลไกหนึ่งที่ร่วมขับเคลื่อนท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการท้องถิ่น การรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชน เป็นต้น (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2552: 67)

1.4.5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับการเสริมอำนาจประชาชน ได้แก่ การทำประชาคมติ และการถอดถอน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีบทบาทสูงที่สุด โดยประชาชนเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด และเป็นการควบคุมตรวจสอบโดยประชาชน (คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545: 53) ดังนี้

1) การทำประชามติ (Referendum) ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องสำคัญและมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผ่านกระบวนการออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในประเด็นนั้น อันเป็นกระบวนการในรูปแบบของประชาธิปไตยทางตรง อีกทั้งเป็นการคานและดุลอำนาจกันระหว่างรัฐกับประชาชน กล่าวคือการทำประชามติเป็นการควบคุมการดำเนินการของรัฐก่อนการบัญญัติเป็นกฎหมายหรือนำนโยบายไปบังคับใช้มิให้ดำเนินการใด ๆ โดยไม่รับฟังเสียงประชาชน (อรทัย ก๊กผล และคณะ, 2552: 67)

2) การถอดถอน (Recall) เป็นการมีส่วนร่วมภายหลังดำเนินการ หากผู้แทนกระทำการในฐานะตัวแทนของประชาชนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ประชาชนย่อมมีสิทธิในการถอดถอนผู้แทนในท้องถิ่นของตนเองก่อนครบวาระได้ ซึ่งเป็นการเรียกคืนอำนาจของประชาชนโดยการถอดถอนผู้แทนออกจากตำแหน่ง ถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและตรวจการทำงานของฝ่ายการเมืองโดยประชาชน ทั้งนี้ การถอดถอนในลักษณะนี้แตกต่างจากการถอดถอนแบบ Impeachment ซึ่งผู้ที่ถูกยื่นถอดถอนจะถูกไต่สวนจากวุฒิสภา

นวนล้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2545: 397-398) ได้ศึกษาถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความแตกต่างกันในหลายระดับและหลายเงื่อนไข ดังนี้

- 1) ระดับเป็นฝ่ายรุก/ปฏิภิกิริยาตอบโต้
- 2) ระดับลงสมัครรับเลือกตั้ง
- 3) ระดับการขอเสนอเอกสารต่าง ๆ
- 4) ระดับการตรวจสอบผลงาน อบต. อย่างเป็นรูปธรรม
- 5) ระดับการประชุมเสนอแผนผ่านประชาคมหมู่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน
- 6) ระดับการตรวจสอบในลักษณะที่เป็นกรรมการตรวจรับงาน/กรรมการเปิดซอง

1.5 ลำดับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

สถาบันพระปกเกล้า (2556: 12) ได้กำหนดลำดับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. ให้ข้อมูลที่ชาวบ้านมีความสนใจ ให้ข้อมูลความห่วงกังวลและปัญหารับรู้ข้อมูลทั่วไปของท้องถิ่น ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ (จากองค์การบริหารส่วนตำบล จากหน่วยงานต่าง ๆ) และจากประชาชนด้วยกัน และจากผู้นำ วิธีการที่ใช้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล วิเคราะห์เหตุผล เชื่อมโยงเหตุผล ปรากฏการณ์ปัจจุบันและอนาคตที่ต้องการ โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เพื่อกำหนดแผนพัฒนา

2. ร่วมวางแผน จะทำอะไรบ้าง อย่างไร ทำไม งบประมาณเท่าไร มาจากไหน ใคร เกี่ยวข้องบ้าง

3. ร่วมลงมือทำในโครงการสำคัญที่คัดเลือก

4. ร่วมรับผลได้ประโยชน์จากโครงการที่เสนอไป

5. ร่วมติดตามตรวจสอบ ติดตามว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ประชาชนได้รับประโยชน์หรือไม่ และทบทวนว่าควรดำเนินการต่อไปหรือไม่อย่างไร

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์(Cohen & Uphoff, 1977 อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550: 21 -22) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

อรพินท์ สุทธิพันธ์ (2534) ได้กล่าวตรงกันว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมคิด คือ ร่วมประชุมปรึกษาหารือในปัญหาและการกำหนดกิจกรรมวิธีการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมได้ผลตามวัตถุประสงค์

2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือ ต้องร่วมการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม คือ เข้าร่วมในกิจกรรมตามวิถีทางและแนวทางให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ร่วมในการรับผลประโยชน์อันเกิดจากผลของกิจกรรมหรือการดำเนินงานของสมาชิกเอง

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ร่วมในการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม และประเมินสถานการณ์ภายนอกด้วย

โกวิท พวงงาม (2545: 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

1.6 ผลหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลิติต ธีระเวคิน (2520) ได้กล่าวถึงผลของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผลทางเศรษฐกิจ

1.1 การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชนบทในแง่การริเริ่มโครงการจนกระทั่งการสิ้นสุด โครงการนั้น ย่อมมีผลในทางเศรษฐกิจคือ ช่วยให้การใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการระมัดระวัง เพราะสมาชิกชุมชนจะรู้สึก ว่า ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเป็นของชุมชนของตนจึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวังเพื่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่

1.2 การมีโครงสร้างปกครองตนเองโดยสมาชิกส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณมีสิทธิและหน้าที่ และมีบทบาทสำคัญจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม จะทำให้เกิดการดำเนินงานและปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอยู่ในความสนใจหรือเอาใจใส่ของสมาชิกย่อมเป็นผลดีในแง่การช่วย ดูแล

ควบคุมโดยมวลสมาชิกเอง มิให้เกิดการฉ้อโกงหรือกระทำการอันผิดระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ฯลฯ เป็นการควบคุมทรัพยากรให้เกิดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นผลทางเศรษฐกิจอีกแห่งหนึ่ง

2. ผลทางการเมือง

2.1 ผลทางการเมืองที่เห็นได้ชัดก็คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นจะเป็นการเสริมความรู้สึกว่าการปกครองตนเองนั้นมีผลลัพธ์ประจักษ์ที่เป็นตัวตน มิใช่มีเฉพาะสิทธิในทางการเมืองในลักษณะนามธรรม แต่สามารถโยนนามธรรมให้ออกมาในรูปธรรมคือ การวางนโยบายการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนของตน

2.2 การมีสิทธิในการริเริ่มโครงการและดำเนินโครงการจนสิ้นสุดโดยมีความเป็นอิสระนั้น ย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการเสริมความรู้สึกเรื่องการมีส่วนร่วมและการปกครองตนเอง เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

3. ผลทางสังคมและจิตวิทยา

3.1 ผลทางสังคมและจิตวิทยานั้นย่อมเห็นได้ว่าการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีสิทธิมีเสียงและอำนาจหน้าที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นซึ่งสามารถและยินดีที่จะดูแลตัวเอง ความผูกพันกับ ท้องถิ่นจะมีมากขึ้น และความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา

3.2 การมีสิทธิในการปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกร่วมมือกันในชุมชน การขัดข้อขัดแย้งและความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนโยบาย การตกลงกันในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร การออมชอมและประนีประนอมในกระบวนการถกเถียง และตัดสินใจซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีหลักเกณฑ์ในการจัดการเรื่องภายในชุมชน

4. วิทยาการ

4.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การริเริ่ม การทำแผน ทำให้เกิดการพยายาม เรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ ในด้านการวางแผน การบริหารโครงการ วิธีการทำงบประมาณอย่างน้อยก็ในขั้นพื้นฐาน

4.2 เมื่อกระบวนการพัฒนาชนบทมีความต่อเนื่อง และสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมและผลในทางสังคมและจิตวิทยาเกิดขึ้น จะทำให้สมาชิกชุมชนรับฟัง ติดตาม ข่าวคราว โดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาการ เพราะมีผลโดยตรงและความสัมพันธ์กับชีวิตในท้องถิ่นและชีวิตของตนในชุมชน ทำให้เกิดการตื่นตัวและเข้าใจถึงปัญหาและวิทยาการต่าง ๆ

5. ผลต่อนโยบายระดับชาติ

5.1 ผลต่อนโยบายพัฒนาระดับชาติ ประการแรกคือ การแข่งขันกันระหว่างชุมชนที่ปกครองตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกับชุมชนอื่น ๆ ทำให้พยายามปรับปรุงแก้ไขความล้ำหลังต่าง ๆ การแข่งขันเช่นนี้ย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์ เป็นการช่วยพัฒนาประเทศในระดับชาติไป ในตัว

5.2 การรู้จักวางแผนการพัฒนาชุมชนในลักษณะการประสานกับแผนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับชาติ เท่ากับเป็นหน่วย ๆ หนึ่งซึ่งเปรียบได้กับชิ้นส่วนของการต่อภาพให้ครบรูป

5.3 การปกครองตนเองและการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นการช่วยให้การพัฒนาชนบทเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไปในตัว

ส่วนประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2556: 12)

1. ได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
2. มีบทบาทในการตัดสินใจในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และสามารถสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่
3. มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นการเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การไปเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นจะมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแสดงมาในรูปแบบของแผนแม่บทชุมชน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นนับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวให้ความสำคัญกับการ

กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย กำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284) นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองครรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนด หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น นอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้เห็นได้ว่าการกำหนดด้วยทฤษฎีและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประกาศใช้จึงมีบทบาท อำนาจ หน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์ที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30(4) กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี พ.ศ.2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2549 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไก สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุม

ติดตามวัดและประเมินผล โดยการบริหาร จัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหาร จัดการที่ดีมีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องครปกครอง สวทท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการ ปกครองสวนท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากการ วางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การ บริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กร ปกครองสวนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินตามแผนความเป็น อิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการ จัดบริการสาธารณะบางส่วนให้และยังต้องอยู่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคม อีกด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้แก่แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง งบประมาณ และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่ง เป็นแผนระดับชาติยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจน ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ

2.2 ประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ 2 ประเภท คือ

2.2.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และ แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการ พัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการ แผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอำเภอและแผนชุมชน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ขอ 4)

2.2.2 แผนพัฒนาสามปีเป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ซึ่งแผนพัฒนาสามปี หมายความว่า ความว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการ พัฒนาที่จัดทำขึ้น สำหรับงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการ

ทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 4) ส่วนสำหรับ “แผนการดำเนินงาน” หมายความว่าแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำงบประมาณนั้น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 4)

2.3 องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ ดังนี้

2.3.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัดและจังหวัดโดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรอบนโยบาย ทิศทางแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น แผนชุมชน และร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาพิจารณารวมทั้งให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และ ข้อ 10)

2.3.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนดจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน และจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 11)

2.3.3 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ในการกำหนดแนวทางวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วไป (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 29)

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548: 13)

2.4.1 ร่วมคิดกำหนดความต้องการองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นจะต้องร่วมกันกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ประกอบกับแนวคิด วิทยาการใหม่ ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทิศทางการพัฒนาประเทศ

2.4.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเทียบได้ กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไป จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือ การกำหนดแผนงานโครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนพัฒนา/โครงการ

2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น ได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.3 ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งระยะสั้นและระยะปานกลางโดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเห็นชอบ

2.4.4 องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแนวทางการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.4.5 ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการ จัดซื้อ-จัดจ้าง การติดตามประเมินผลการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

2.5 ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

หลังจากที่ได้รับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้ว มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการแปลงแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาทราบ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาคมทราบ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดหรืออำเภอ ขอบเขต ประเภทโครงการที่เกินศักยภาพของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนโยบายนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จัดประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณา โดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีครั้งแรกให้เวทีการประชุมร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี สำหรับการจัดแผนพัฒนาสามปีครั้งต่อไปให้ที่ประชุมพิจารณาทบทวนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่ได้คัดเลือกและโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาว่าจะมีแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือก

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี มาจัดทำรายละเอียด โครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีตามประเด็นที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 แนวทางการติดตามประเมินผล

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคมซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอนำร่างแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

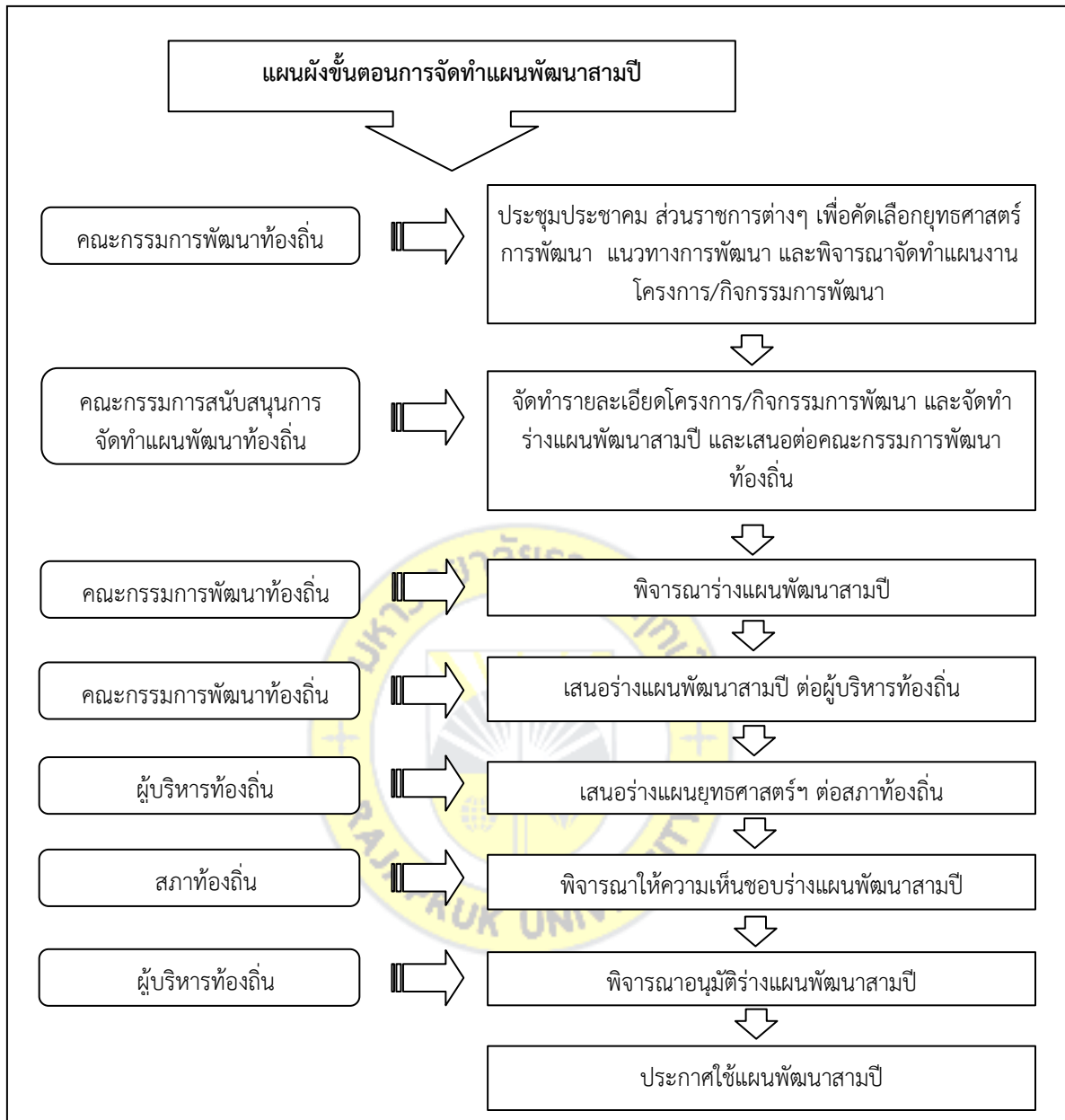
ขั้นตอนที่ 5 การพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาและปรับปรุงให้สมบูรณ์หากมีข้อบกพร่องก่อนนำเสนอต่อ ผู้บริหารท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

เมื่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอให้ ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและ ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

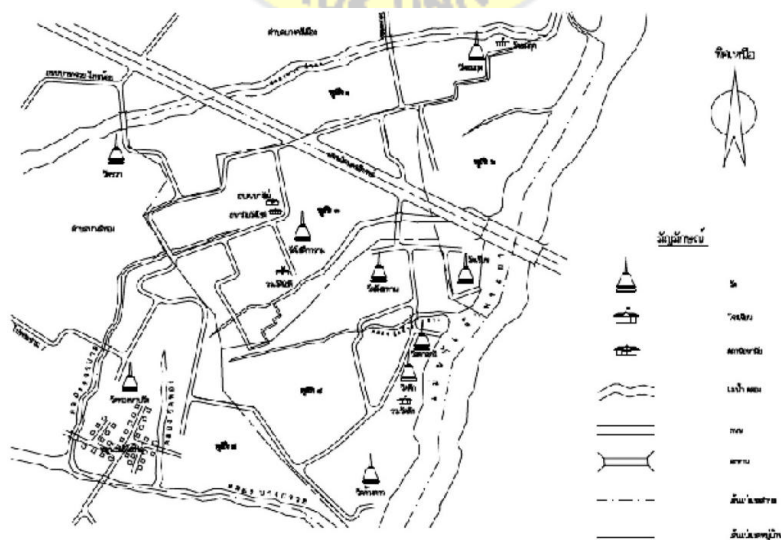
3. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ เดิมเป็นสภาตำบลและต่อมาได้รับการยกฐานะให้จัดตั้งเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล ในการประกาศครั้งที่ 3 โดยลงประกาศในพระราชกฤษฎีกาฉบับทั่วไป เล่มที่ 113 ตอนพิเศษ 52ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2540 โดย กำหนดให้กิ่งไผ่เป็นตราสัญลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ ตั้งอยู่ที่ 33/2 หมู่ที่ 3 ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ คลอบคลุมพื้นที่ของหมู่ที่ 1 หมู่บ้านบางไผ่ หมู่ที่ 2 หมู่บ้านบางไผ่ใหญ่ หมู่ที่ 3 หมู่บ้านบางไผ่ใหญ่ หมู่ที่ 4 หมู่บ้านบางไผ่น้อย และหมู่ที่ 5 หมู่บ้านทองนาปรัง สภาพทั่วไปและข้อมูล พื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ คือ ภาพรวมของตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี

3.2 แผนที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ภาคกลาง ลักษณะพื้นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ประมาณ 5.61 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,507 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เขตเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แม่น้ำเจ้าพระยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 2.2 แผนที่ตั้งและเขตติดต่อ

3.3 เขตการปกครอง

เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรแบ่งออกเป็นหมู่บ้าน และจำนวนครัวเรือน ปี พ.ศ. 2558

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน (หลัง)
1	บ้านบางไผ่	726
2	บ้านบางไผ่ใหญ่	395
3	บ้านบางไผ่ใหญ่	602
4	บ้านบางไผ่น้อย	1,628
5	บ้านทองนาปรัง	1,472
รวม		4,823

ที่มา: อำเภอเมืองนนทบุรี ข้อมูลเดือนมีนาคม 2560

3.4 ประชากร

ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 11,185 คน เป็นชาย 5,250 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.95 ของประชากรทั้งหมด) และเป็นหญิง 5,935 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.06 ของประชากรทั้งหมด) มีจำนวนครัวเรือน 4,823 หลัง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่น

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ของตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี
จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2560

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ชาย (คิดเป็นร้อยละ)	หญิง (คิดเป็นร้อยละ)
1	บ้านบางไผ่	778	886	1,664	46.75	53.25
2	บ้านบางไผ่ใหญ่	572	566	1,138	50.26	49.74
3	บ้านบางไผ่ใหญ่	591	658	1,249	47.32	52.68
4	บ้านบางไผ่น้อย	1,890	2,205	4,095	46.15	53.85
5	บ้านทองนาปรัง	1,419	1,620	3,039	46.69	53.31
รวม		5,250	5,935	11,185	46.94	53.06

3.5 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่

องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหารของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลและมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวันโดยมีปลัดและรองปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่ เช่น สำนักงานปลัด ส่วนการคลัง ส่วนสาธารณสุข ส่วนการศึกษา ส่วนการโยธา เป็นต้น

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีที่ยังองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้าน ให้หมู่บ้านนั้นเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และในกรณีที่ยังองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีวาระ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลง

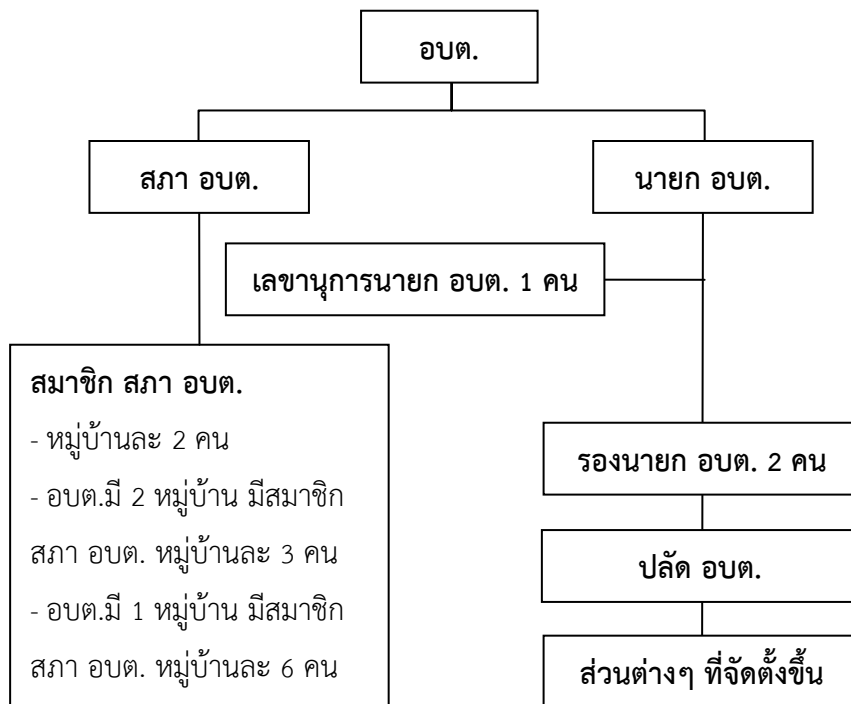
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประธานสภาและรองประธานสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ประธานและรองประธานสภาดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (4) เลือกประธานสภา รองประธานสภา และเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (5) รับทราบนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ารับหน้าที่ และรับทราบรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี (6) ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ (7) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการเสนอข้อบัญญัติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีการลงมติได้ (8) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแต่งตั้งผู้ช่วยดำเนินการได้ โดยสามารถแต่งตั้งบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 2 คน และเป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 1 คน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) ก่อนเข้ารับหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีการลงมติ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี (2) อำนาจ

หน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 59 กำหนดไว้ดังนี้ (1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล (3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย (5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น 3) ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

3.6 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

มาตรา 66 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ ตามความจำเป็นและสมควร

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ (12) การท่องเที่ยว (13) การผังเมือง

มาตรา 71 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐกร ดอนแก้ว (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่งอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ (2) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 376 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีอายุตั้งแต่ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.4 ซึ่งมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.1 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.4 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยในแต่ละด้านดังนี้ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ

กิจจา โพนแดน (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดยาว จำนวน 103 คน จากจำนวนผู้นำชุมชน 139 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percenty) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และการวิจัย

เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 10 ท่าน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านดำเนินการ และการมีส่วนร่วมด้านติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ในการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรจุเข้างบประมาณรายจ่ายเป็นส่วนตัว ซึ่งเทศบาลขาดการสอบถามปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่นตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของตนเองมากกว่าความคิดเห็นและความต้องการของชุมชน ซึ่งการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ ข้อเสนอแนะเทศบาลตำบลลาดยาวควรก่อสร้างบำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้าตามซอยต่าง ๆ ให้มากกว่าเดิม และเทศบาลฯ ควรก่อสร้างผนังกันน้ำเพื่อป้องกันริมตลิ่งพังและบ้านเรือนราษฎรไม่ได้รับความเสียหาย

พระมหาประกาศิต สิริเมธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม และ 3) เพื่อทราบปัญหา

อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากร ได้แก่ ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านคลองใหม่ จำนวน 618 ครัวเรือน เปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 ตัวอย่าง และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารชุมชน นักพัฒนาชุมชน และผู้นำกลุ่มในชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีจัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงนำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี อนึ่ง ชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิต หรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมี

ส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชนประโยชน์เกิดขึ้นแก่ชุมชน แก่ประชาชนในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและตรงประเด็นความต้องการ หรือปัญหาของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด ชุมชนบ้านคลองใหม่เห็นว่าแบบอย่างการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมแก่สังคมไทยตามบริบทชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาजूอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนที่เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลนาजू โดยที่ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนให้

ได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลนัจวเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในปีถัดไป

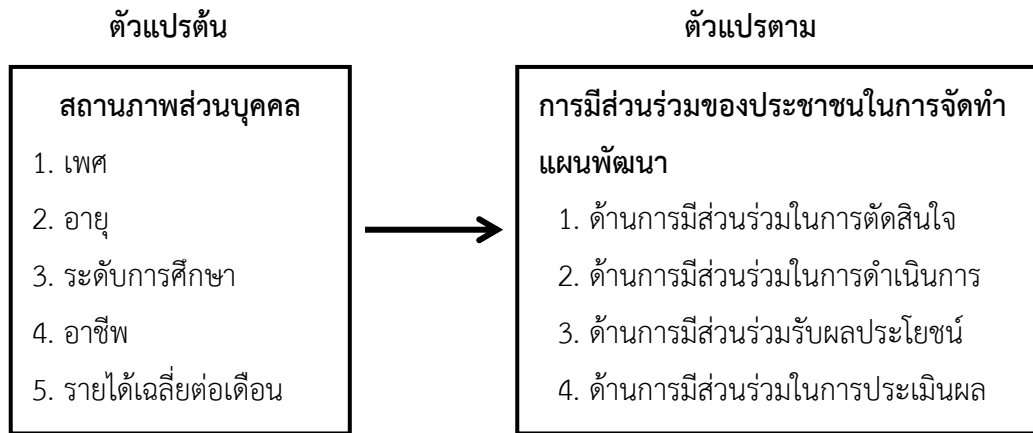
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนัจว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากเทศบาลตำบลนัจวได้จัดทำแผนงานโครงการที่มีลักษณะเป็นวัตถุประสงค์ของ เช่น เครื่องสาธารณูปโภค เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนทั้งโดยทางปฏิบัติงานประจำวันของประชาชนรวมถึงเป็นแนวทางในการเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่าการดำเนินการประชาชนมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการเทศบาลตำบลนัจว ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าเทศบาลตำบลนัจวได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลนัจว

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตัวแปรตาม โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ (Cohen & Uphoff อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550: 21-22) ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติ (3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,185 คน (ข้อมูลจากสำนักงานทะเบียนอำเภอบางไผ่ นนทบุรี ณ ปี 2559)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 11,185 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) มาจากประชาชนได้จำนวน 370 คน โดยเการเปิดตารางสำเร็จรูปเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

2. เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการวิจัยแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องและแบบสอบถาม ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมทั้งลักษณะแบบสอบถามเป็น

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิรท์ (บุญชม ศรีสะอาด 2548: 99) มีระดับการมีส่วนร่วมให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็น	มาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็น	น้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด	1	คะแนน

และนำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2548: 100) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 370 คน จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 11,185 คน ประเมินการโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดตัวอย่างของ โดยผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามเป็นเวลา 2 เดือนตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

3.2 นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูปทางสังคมในการประมวลผลข้อมูล ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ การวิจัย อาชีพ และรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way-ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ที่มีอยู่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล บางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล บางไผ่ อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 370 คน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	185	50
หญิง	185	50
รวม	370	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าอัตราส่วนของเพศชายและเพศหญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี	15	4.1
31 - 40 ปี	98	26.5
41 - 50 ปี	122	33.0
51 - 60 ปี	100	27.0
60 ปีขึ้นไป	35	9.5
รวม	370	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 51 - 60 ปี มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 ช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และช่วงอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	38	10.3
มัธยมศึกษา	119	32.2
ปริญญาตรี	156	42.2
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
อื่น ๆ	55	14.9
รวม	370	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 การศึกษาระดับอื่น ๆ ได้แก่ ปวส. ปวช. และอนุปริญญา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเงินเดือน

เงินเดือน	จำนวน	ร้อยละ
5,001 - 15,000 บาท	178	48.1
15,001 - 25,000 บาท	107	28.9
มากกว่า 25,001 บาท	85	23.0
รวม	370	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับเงินเดือน 5,001 - 15,000 บาท จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับเงินเดือน 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 และระดับเงินเดือนมากกว่า 25,001 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	80	21.6
รัฐวิสาหกิจ	51	13.8
ธุรกิจส่วนตัว	50	13.5
ค้าขาย	47	12.7
รับจ้าง	141	38.1
อื่น ๆ	1	0.3
รวม	370	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 อาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 อาชีพค้าขาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้มาตราวัดแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

อาชีพ	\bar{X}	แปล
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.57	การมีส่วนร่วมมาก
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	3.55	การมีส่วนร่วมมาก
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.84	การมีส่วนร่วมมาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.87	การมีส่วนร่วมมาก
ภาพรวม	3.70	การมีส่วนร่วมมาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าจำนวนค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 4 ด้าน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.57$) และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	แปล
1. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ความต้องการชุมชน	3.86	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม	3.55	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน	3.12	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา	3.57	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา	3.73	มาก
รวม	3.56	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ความต้องการชุมชน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.86 รองลงมาของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยที่ต่างกันโดยเรียงลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.73 การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.57 การมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.55 และการมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน อยู่ระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.12

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	\bar{x}	แปล
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.63	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น	3.22	ปานกลาง
3. ท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการ	3.71	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น	3.56	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ	3.65	มาก
รวม	3.55	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการมีส่วนร่วมดำเนินการมากที่สุดคือ การร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.71 รองลงมาของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยที่ต่างกันโดยเรียงลำดับ ดังนี้ ส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.65 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.63 การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.56 และมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.22

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	\bar{x}	แปล
1. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค-เครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ	4.10	มาก
2. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ให้กับประชาชนในท้องถิ่น	3.98	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่น	3.68	มาก
4. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแก้ไข ปัญหาความยากจน เช่น การส่งเสริมอาชีพ และการฝึกอบรมอาชีพ	3.69	มาก
5. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้เงิน/จ่ายค่าตอบแทน/มอบรางวัลให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล	3.74	มาก
รวม	3.83	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเท่ากันโดยมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันเรียงตามลำดับดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค-เครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 องค์การบริหารส่วน

ตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ให้กับประชาชนในท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.98 องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้เงิน/จ่ายค่าตอบแทน/มอบรางวัลให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.74 องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน เช่น การส่งเสริมอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.69 และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.68

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	แปล
1. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.74	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ	3.80	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลได้แต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.81	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	4.05	มาก

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{x}	แปล
5. ท่านมีส่วนร่วมรับรู้ความก้าวหน้าของโครงการ/ปัญหาและอุปสรรคของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	4.15	มาก
รวม	3.91	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเท่ากันโดยมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันเรียงตามลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมรับรู้ความก้าวหน้าของโครงการ/ปัญหาและอุปสรรคของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.15 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.05 องค์การบริหารส่วนตำบลได้แต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.81 มีส่วนร่วมในการติดตามการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.80 และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.74

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ				
ชาย	3.63	.411	2.826	.001
หญิง	3.49	.510		
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ				
ชาย	3.61	.513	2.301	.483
หญิง	3.49	.516		
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์				
ชาย	3.89	.365	2.509	.002
หญิง	3.77	.509		
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล				
ชาย	3.98	.522	2.607	.833
หญิง	3.84	.522		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเพศต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.63$) มีระดับความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.49$)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .483 ซึ่งมีความมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.61$) มีระดับความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.49$)

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเพศต่างกัน**มีความสัมพันธ์**ต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.89$) มีระดับความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.77$)

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .833 ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเพศต่างกัน**ไม่มีความสัมพันธ์**ต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.98$) มีระดับความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.84$)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	7.297	4	1.824	9.058	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	73.513	365	.201		
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5.881	4	1.470	5.759	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	93.196	365	.255		
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4.076	4	1.019	5.349	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	69.529	365	.190		
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2.859	4	.715	2.819	.025*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	92.547	365	.254		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าค่า Sig. น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า อายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2.681	4	.670	3.131	.015*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	78.130	365	.214		
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2.140	4	.535	2.015	.092
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	96.937	365	.266		
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4.585	4	1.146	6.062	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	69.020	365	.189		
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	.116	4	.029	.111	.979
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	95.291	365	.261		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าค่า Sig. น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **แตกต่างกัน**

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าค่า Sig. มากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **ไม่แตกต่างกัน**

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **แตกต่างกัน**

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	10.380	5	2.076	10.730	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	70.430	364	.193		
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	7.652	5	1.530	6.093	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	91.425	364	.251		
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	9.559	5	1.912	10.865	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	64.047	364	.176		
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.972	5	.394	1.537	.178
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	93.434	364	.257		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าค่า Sig. น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มอาชีพต่างมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าค่า Sig. มากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มอาชีพต่างมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3.395	3	1.132	5.350	.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	77.416	366	.212		
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5.999	3	2.000	7.864	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	93.078	366	.254		
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4.213	3	1.404	7.408	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	69.392	366	.190		
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	.635	3	.212	.817	.485
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	94.772	366	.259		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าค่า Sig. น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รายได้ต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าค่า Sig. มากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รายได้ต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	ผลการทดสอบ		การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ				ภาพรวม
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน	ด้านการตัดสินใจ	ด้านการปฏิบัติการ	ด้านรับผลประโยชน์	ด้านประเมินผล	
เพศ		✓	.001	.483	.002	.833	.330
อายุ	✓		.000*	.000*	.000*	.025*	.000*
การศึกษา		✓	.015	.092	.000	.979	.272
อาชีพ	✓		.000*	.000*	.000*	.178	.045
รายได้		✓	.001	.000*	.000*	.485	.122

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปว่า ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลในภาพรวม และมีตัวแปร อายุ อาชีพ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลรายด้านทุกด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ที่มีอยู่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี และนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าทดสอบ t-test และการหาค่า ANOVA ได้ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.0 ระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.2 มีระดับเงินเดือน 5,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.1 และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 38.1

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

จากการวิเคราะห์พบว่าจำนวนค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ความต้องการชุมชน อยู่ในระดับมาก รองลงมาของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยที่ต่างกันโดยเรียงลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม และ

การมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน อยู่ระดับปานกลาง

1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าการมีส่วนร่วมดำเนินการมากที่สุดคือ การร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการอยู่ในระดับมากรองลงมาของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีค่าเฉลี่ยที่ต่างกันโดยเรียงลำดับ คือ ส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น และมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ระดับปานกลาง

1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเท่ากันโดยมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันเรียงตามลำดับดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค-เครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ให้กับประชาชนในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้เงิน/จ่ายค่าตอบแทน/มอบรางวัลให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแก้ไขปัญหาคความยากจน เช่น การส่งเสริมอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเท่ากันโดยมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันเรียงตามลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมรับรู้ความก้าวหน้าของโครงการ/ปัญหาและอุปสรรคของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลได้แต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการติดตามการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าระดับการศึกษาต่างกั้มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกั้

ผลการทดสอบสมมติฐานของอาชีพที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่ากลุ่มอาชีพต่างกั้มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกั้

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่ากลุ่มอาชีพต่างกั้มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกั้

ผลการทดสอบสมมติฐานของรายได้ที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่ารายได้ต่างกั้มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกั้

2. ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่ารายได้ต่างกั้มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษาการพัฒนาการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

บางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกร ดอนแก้วภู (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ในประเด็นการมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาหรือความต้องการของชุมชน สังเกตเห็นว่าประชาชนที่ได้เข้าร่วมประชุมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการของชุมชน บางส่วนไม่สามารถอยู่ร่วมประชุมเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาได้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากประชาชนบางส่วนนั้นมีภาระหน้าที่การงานจะต้องปฏิบัติ จึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะอยู่ร่วมในการประชุมเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันแต่ในประเด็นการมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งน้อยที่สุดของด้านนี้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากตามแนวคิดของจิรวรรณ อธิริย์

สังวร (2552: 19) ได้กล่าวถึง เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการเข้าไปมีส่วนร่วมเกินกว่าที่เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ ประกอบกับผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 มีระดับเงินเดือนอยู่ในระหว่าง 5,001-15,000 บาทซึ่งไม่มากนัก ดังนั้นประชาชนจึงไม่พร้อมที่จะมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์กรบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎาภรณ์ ยุงทอง (2555, 65) พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลนางั่ว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงานแก่เทศบาลในการพัฒนาน้อยกว่าประเด็นอื่น

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัจจา โพนแดน (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ในประเด็นการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวที่จัดขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพ ร่างกาย และสุขภาพจิตใจของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ แต่โดยที่โครงการ/กิจกรรมดังกล่าวไม่ได้มีความสำคัญหรือมีประโยชน์มากนักต่อการดำรงชีวิต หรือความเป็นอยู่หรือปากท้องของประชาชนในชุมชน ดังนั้นประชาชนจึงไม่เห็นถึงความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวนี้ และเมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ระดับการได้รับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมนั้นอยู่ในระดับมากแต่น้อยสุดของด้านนี้ แต่หากเปรียบเทียบกับโครงการ/กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า หรือเป็นโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับเครื่องอุปโภค หรือบริโภค หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยกลับพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในระดับที่มาก (3.98 และ 4.10) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือประชาชนคำนึงถึง คือประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับทั้งนี้ตามแนวคิดของ อนุภาพ ธิรลภ (2548, 25) เมื่อโครงการ/กิจกรรมใดก็ตามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำรง

ชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัดเป็นรูปธรรมหรือมีผลสำคัญต่อปากท้องของประชาชน ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากโครงการเหล่านั้นได้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในประเด็นดังกล่าวมากกว่าประเด็นอื่น ๆ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันแต่ในประเด็นการได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ทั้งนี้เนื่องจากจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นประชาชนอาจจะมีความรู้สึกว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนทั้งตามแนวคิดของสิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550:36) ได้กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควรส่วนหนึ่งเกิดจากรู้สึกไม่สนใจติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า รวมทั้งก็ยังมีหน่วยงานอื่นของรัฐที่ทำหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของท้องถิ่นอยู่แล้ว เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการเข้ามานั้นจะเป็นการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นกับตนเองได้และครอบครัวดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

ผลการเปรียบเทียบของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ทั้งโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือต้องการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดและท้องถิ่นได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกเพศชายหรือเพศหญิงจึงทำให้เพศนั้นไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา นิภาพฤกษ์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ทั้งโดยภาพรวมแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุมากส่วนใหญ่เป็นผู้มีวิวุฒิและวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ประกอบกับการบุคคลที่มีอายุมากจะมีความพร้อมเพื่อการมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งด้านกายภาพ สติปัญญา และการรับรู้ ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นเพื่อร่วมในการรับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นและนอกจากนี้บางคนอาจเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมานานทำให้มีความคุ้นเคยมีความรักในท้องถิ่นต้องการเห็นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตนเกิดเป็นความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างมากซึ่งสอดคล้องกับงานผลการวิจัยของธีระยุทธ สุดเสมอใจ (2550) ที่ว่าบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่อายุน้อยกว่า

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ทั้งโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากไม่ว่าประชาชนมีการศึกษาระดับใดต่างก็เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา นิภาพฤกษ์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำ

ตากกล้า จังหวัดสกลนคร ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ทั้งโดยภาพรวมแตกต่างกัน อาจจะเป็นเนื่องจากประชาชนที่ประกอบอาชีพที่มีความเป็นอิสระจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มผู้ที่มีอาชีพมีความเป็นอิสระ ซึ่งได้แก่ อาชีพที่ไม่มีองค์กร หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดหรืองานที่ไม่ได้มีรายได้ในลักษณะเงินเดือนจะมีความคล่องตัวและมีอิสระในการเข้าร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับที่มากกว่าเนื่องจากสามารถบริหารจัดการเวลาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นข้อจำกัดในการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโอกาสต่างๆ เพื่อร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพที่มีหน่วยงานต้นสังกัด มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการเวลาจึงทำให้ไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในระดับที่มากเท่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นอิสระมากกว่า

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจจา โปแดน (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้นำชุมชนที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ดังนั้นประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะมีรายได้มากน้อยเพียงใดก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาได้และอาจเนื่องจากผู้ที่มีรายได้ต่างกันเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น ในประเด็นการมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชนนั้นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งน้อยที่สุดของด้านนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้นจึงควรใช้วิธีจัดทำเป็นเอกสารแจกจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าปัญหาใดมีความจำเป็นควรจะได้รับ การแก้ไขก่อนหรือหลัง หลังจากนั้นก็นำแบบสำรวจความคิดเห็นจัดลำดับความสำคัญของปัญหา กลับคืนมาเพื่อมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่อไป ทั้งนี้ก็จะทำให้การจัดลำดับความสำคัญของปัญหานั้น

เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงและทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขต้องตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงต่อไป

2. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการนั้น ในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นอยู่ในระดับมาก แต่น้อยที่สุดของด้านนี้ เนื่องด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐในจำนวนที่จำกัด องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ หรือกำลังแรงงานจากประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติการกิจของตนนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลได้มากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นว่าจะมีความเสียสละเพียงใด ด้วยเหตุนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการสนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน จึงควรที่จะมีการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกรักและต้องการอยากให้ท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้นเช่นนี้ก็ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเสียสละเกิดขึ้นตามมา รวมทั้งควรจะให้ประชาชนได้เห็นถึงผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับตามมา หากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากติดปัญหาด้านงบประมาณที่จำกัด เป็นต้นว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะนำมาใช้ซ่อมแซมถนนหนทางที่มีชำรุดบกร่องเช่นนี้ก็ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ขาดความสะดวกในเดินทางสัญจรไปมา หรือได้รับอุบัติเหตุเนื่องจากถนนอยู่ในลักษณะไม่พร้อมใช้งาน หรือการที่ไฟฟ้าส่องสว่างตามทางหรือกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไว้เกิดเสียใช้การไม่ได้ เช่นนี้ก็อาจจะเป็นสาเหตุจูงใจให้มีการก่ออาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชน เป็นต้น หรือชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงประโยชน์จะได้รับตามมาจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากประชาชนในชุมชน เช่น การที่ถนนได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานแล้วก็จะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง หรือการที่ไฟฟ้าส่องสว่างตามทางหรือกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไว้ในลักษณะที่ใช้งานได้ก็จะทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพราะบุคคลที่มีเจตนาจะกระทำความผิดนั้นอาจจะไม่กล้าก่ออาชญากรรม เป็นต้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์นั้น ในประเด็นการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชนให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมทั้ง

ควรมีควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ/ หรือกิจกรรมดังกล่าวเช่นนี้ก็จะช่วยทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จัดทำโครงการ/กิจกรรมนั้นมากขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลนั้น ในประเด็นการได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้นจึงควรที่จะมีการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันถึงสิทธิ บทบาท หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเข้าใจว่าประชาชนนั้นมีสิทธิตามกฎหมายที่จะตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของท้องถิ่นและขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลก็ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนที่เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยต้องไม่คิดว่าการเข้ามาของประชาชนนั้นเป็นการเข้ามาเพื่อจับผิดการปฏิบัติงานของตน แต่การที่ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนนั้นถือเป็นโอกาสการที่ตนจะได้แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสตรวจสอบได้ในการปฏิบัติงานของตนตามหลักธรรมาภิบาล และท้องถิ่นเอง ควรณรงค์ ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิ บทบาทของประชาชนตามกฎหมาย โดยเฉพาะการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันรัฐจะต้องมีกฎหมายเพื่อบังคับให้ องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลสาธารณะให้ประชาชนได้รับทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องงบประมาณ แผน / โครงการและผลการดำเนินโครงการ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งติดป้ายประกาศ หรือบอร์ดอิเล็กทรอนิกส์ในที่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถเห็นได้โดยง่ายและทั่วถึง หรือมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานตามแผนเป็นระยะ ๆ เป็นต้น และควรมีเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นเช่นก็จะทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ เจาะลึกประชาชนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข หรือเหตุผลของกลุ่มเป้าหมายในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องเดียวกันกับพื้นที่อื่น ๆ ด้วยเพื่อทำให้การวิเคราะห์ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำไปส่งเสริมพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ค้นเมื่อ วันที่ 21 กันยายน 2559, จาก <http://www.thailocalgov.net/menu4.1.thme>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์: กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประเภททั่วไป.
- กิจจา โปแดน. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.
- คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). แนวทางการเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- จิรวรรณ อินทรีย์สังวร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชัยพร ชมกุล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2552). การบริหารจัดการงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ณัฐกร ดอนแก้วภร. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่จังหวัดเพชรบูรณ์.**
การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 4.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). **หลักการพัฒนาชุมชน.** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศพล สมพงษ์. (2555). **การสังเคราะห์บทเรียนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธีระยุทธ สุดเสมอใจ. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.** ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นवलน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.** กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.** รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญา นิกภาพุกษ์. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.** การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2546). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องการตรวจสอบขององค์กรภาคประชาชนในระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของท้องถิ่น**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เมธี จันทร์จารุภรณ์ และสุทธิดา รัตนวานิชย์พันธ์. (2541). **วิทยากรชุมชน: การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน**. นครสวรรค์ : สุขุมและบุตร.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2520). **การเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์. (2540). **ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). **การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณสำหรับท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. ค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559, จาก www.moph.go.th/opdc/data/2/การมีส่วนร่วมของประชาชน.doc
- สุจินต์ ดาววีระกุล. (2527). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา หมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัด นครสวรรค์ ประจำปี 2527**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อรทัย ก๊กผล และคณะ. (2552). การศึกษาวิจัยเพื่อยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. . . . กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: จรัญ สนิทวงศ์การพิมพ์.

อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชน. ค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559, จาก www.opdc.go.th/conrent.php.

อรพินท์ สฟโชคชัย. (2550). หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance). ค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559, จาก www.opdc.go.th/conrent.php

อรพินธ์ สุทธิพันธ์. (2534). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น :

กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป **ซึ่งไม่มีผลต่อท่านผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใดทั้งสิ้น**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง [] ให้ตรงหรือใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

[] ชาย [] หญิง

2. อายุ

[] 20-30 ปี [] 31-40 ปี [] 41-50 ปี
[] 51-60 ปี [] 60 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

[] ประถมศึกษา [] มัธยมศึกษา [] ปริญญาตรี
[] สูงกว่าปริญญาตรี [] อื่น ๆ (ระบุ).....

4. รายได้ของท่านต่อเดือน

- [] ต่ำกว่า 5,000 บาท [] 5,001–15,000 บาท
 [] 15,001–25,000 บาท [] 25,001 บาทขึ้นไป

5. อาชีพ

- [] รับราชการ/พนักงานของรัฐ [] รัฐวิสาหกิจ
 [] ธุรกิจส่วนตัว [] ค้าขาย
 [] รับจ้าง [] เกษตรกร
 [] อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง คำถามนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านที่ได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านมากับองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ว่าอยู่ระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน ที่เกิดขึ้นจริงเพียงข้อละ 1 แห่งเท่านั้น

5 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหา/ความต้องการ การชุมชน					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม					
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา					
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ					
6. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
7. ท่านมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น					
8. ท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนำไปดำเนินการ					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น					
10. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ					
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
11. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค-เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ					
12. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการกิจกรรมเกี่ยวกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้าให้ประชาชน					
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
13. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และเยาวชนให้กับประชาชนในท้องถิ่น					
14. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน เช่น การส่งเสริมอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพ					
15. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้เงิน/จ่ายค่าตอบแทน/มอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
16. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ					
18. องค์การบริหารส่วนตำบลได้แต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					
19. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
20. ท่านมีส่วนร่วมรับรู้ความก้าวหน้าของโครงการ/ปัญหาและอุปสรรคของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
บางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

